РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА - REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCËS
Byroja e zhvillimit të arsimit
СКОПЈЕ - SHKUP

Примено / Pranuar:			
Орг. един. / Nr. org.	Број / Numri	Прилог / Shtojce	Вредност / Vlera:

НАСТАВНА ПРОГРАМА

СЛОБОДЕН ИЗБОРЕН ПРЕДМЕТ

НАРОДНО МУЗИЧКО ТВОРЕШТВО

За IV и V одделение

ООУ „Д-р Трифун Пановски“ Битола
Наставник по музичко образование/Милена Дестановиќ

Битола, 2023 година

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

НАСТАВЕН ПРЕДМЕТ	НАРОДНО МУЗИЧКО ТВОРЕШТВО
Вид/категорија на наствен предмет	Изборен предмет за проширување/продлабочување на знаењата од задолжителните наставни предмети (од предметот музичко образование темите: пеење, народно музичко творештво).
Одделение	IV-V
Теми/подрачја во наставната програма	**Тема 1:** Класификација, анализа и изведба на народни ора – 16 часа **Тема 2:** Класификација, анализа и изведба на народни песни – 20 часа
Број на часови	2 часа неделно – 36 часа во едно полугодие
Опрема и средства	Компјутер, звучници, микрофон, проектор, користење на youtube, power point презентации.
Норматив и наставен кадар	- студии по музичка уметност – оддел за музичка теорија и педагогија, VII/1 или 240 ЕКТС; - студии по музичка уметност, други оддели, VII/1 или 240 ЕКТС, и со стекната педагошко-психолошка и методска подготовка на акредитирана високообразовна установа

ПОВРЗАНОСТ СО НАЦИОНАЛНИТЕ СТАНДАРДИ

Резултатите од учење наведени во Наставната програма водат кон стекнување на следните компетенции опфатени со подрачјето Уметничко изразување и култура од Националните стандарди:

Ученикот/ученичката знае и/или умее:

VIII-A.3	да ги изразува сопствените идеи, искуства и емоции користејќи уметнички или други форми на креативно изразување (индивидуални или колективни),
VIII-A.4	да ги интерпретира идеите, искуствата и емоциите изразени во уметничките продукти креирани од другите што се припадници на сопствената или на други култури,
VIII-A.5	да манифестира познавање на сопствената култура и на различните начини на нејзино изразување преку литературата и визуелните уметности, музиката и танците, градбите и другите културни продукти,
VIII-A.6	да ги идентификува разликите и сличностите меѓу сопствената култура и другите култури во своето потесно и пошироко опкружување и да ја анализира нивната поврзаност и меѓузависност,
VIII-A.7	да препознава и објаснува како културните обележја се менуваат со текот на времето и во различни контексти,
VIII-A.9	да препознае и објасни како културата на која ѝ припаѓа (вклучително и на традицијата и религијата) влијаела на формирање на неговиот/нејзиниот идентитет и поглед на светот,
VIII-A.11	да препознава присуство на етноцентризам и да ги идентификува елементите во културата коишто придонесуваат за негова манифестација.
VIII-A.12	да го интерпретира светот не само од гледна точка на припадниците на сопствената култура, туку и низ перспективата на други култури.

Ученикот/ученичката разбира и прифаќа дека:

VIII-Б.2	критичкиот однос кон различните продукти на уметноста е битен за развивање на индивидуалните и општествените естетски вредности,
VIII-Б.3	почитувањето и промовирањето на сопствената култура придонесува за јакнење на културниот идентитет и дигнитет,
VIII-Б.4	културниот диверзитет влијае врз развојот на идентитет на припадниците на различни култури,
VIII-Б.5	на разликите меѓу културите треба да се гледа како на можности за учење и како предизвик за заемно разбирање и напредување,
VIII-Б.6	почитувањето и промовирањето на другите култури придонесува за обезбедување почит за сопствената култура од страна на другите.

Наставната програма вклучува и релевантни компетенции од следните подрачја на Националните стандарди: Личен и социјален развој, Општество и демократска култура.

Ученикот/ученичката знае и умее:

VI-A.5	да ги разбира разликите меѓу луѓето по која било основа (родова и етничка припадност, возраст, способности, социјален статус итн.)
VI-A.6	да препознава присуство на стереотипи и предрасуди кај себе и кај другите и да се спротивставува на дискриминација.

Ученикот/ученичката разбира и прифаќа дека:

VI-Б.12	нашата држава е мултикултурно/мултиетничко општество во кое живеат припадници на различни култури/етникуми и секој нејзин граѓанин е одговорен да придонесува за интеркултурна размена и почитување на човековите права во интерес на заедничкото живеење во интегрирано, етнички кохезивно општество,
VIII-Б.3	почитувањето и промовирањето на сопствената култура придонесуваат за јакнење на културниот идентитет и дигнитет,
VIII-Б.5	на разликите меѓу културите треба да се гледа како на можности за учење и како предизвик за заемно разбирање и напредување,
VIII-Б.6	почитувањето и промовирањето на другите култури придонесуваат за обезбедување почит за сопствената култура од страна на другите.

РЕЗУЛТАТИ ОД УЧЕЊЕ

Тема 1. КЛАСИФИКАЦИЈА, **АНАЛИЗА И ИЗВЕДБА НА НАРОДНИ ОРА**
Знаења/вештини: ***Ученикот/ученичката:*** - Го разбира танцот како игра, движење; - Умее визуелно и слушно да ги препознае народните ора и ги именува; - Сфаќа дека кординацијата меѓу движењата и основните изразни елементи на музиката (ритам, динамика, темпо, мелодија, боја) е важна; - Умее да постигне координација, чувство за ритам, одржување рамнотежа и способност за комбинирани движења; - Може да ги идентификува / препознае карактерот и содржината на ората, класификацијата и правилната изведба; - Може да ги идентификува/препознае разликите и сличностите меѓу сопствената култура и другите култури во своето потесно и пошироко опкружување и да ја анализира нивната поврзаност и меѓузависност; - Има познавања за изведба на неколку народни ора; - Сфаќа дека тимска работа е важна; - Сфаќа дека преку уметничко изразување се развива креативноста; - Умее вербално да се изразува за конкретно оро.
Ставови/вредности: ***Ученикот/ученичката:*** - Почитува мислења и ставови од другите околу него; - Смета дека треба да работи самостојно и во група; - Смета дека соработката со другите е неопходна за личен и социјален развој; - Подготвен/а е да презема активности кои се важни за спроведување на задачите, остварување на целите и надминување на предизвиците во секојдневните ситуации; - Подготвен/а е да презема активности кои му овозможуваат полесно да ја совлада темата; - Верува дека може да постигне повеќе; - Има позитивен став за правилно зачувување и презентирање на националниот идентитет; - Има позитивен став кон разликите меѓу луѓето по која било основа (родова и етничка припадност, возраст, способности, социјален статус итн.); - Ги почитува разликите меѓу културите, на кои гледа како на можности за учење и како предизвик за заемно разбирање и напредување; - Се залага за зачувување на културните и традиционалните богатства

Содржини, Поими, Број на часови	*Примери на активности:*
Содржина: Класификација на народните ора. **Поими**: фолклор, традиција, обред, обичај, машки, женски, бавни, брзи, соборски, обредни, форма. **Број на часови**: 2	- Вовед во поимите фолклор, традиција, обред, обичај, низ различни презентации и видео материјали. - Запознавање со народните ора преку нивна класификација. - Дискусија за народните ора како дел од кулутрното наследство на народите и нивно меѓусебно почитување. Учениците даваат свои мислења за значењето на ората.
Содржина: Изведба на народното оро „Пајдушко“. **Поими**: називи на народни ора. **Број на часови**: 2	- Анализа на народното оро „Пајдушко“ според кагегориите на класификација (етничка и регионална припадност, намена и функција, правец на изведување, форма на игра, број на учесници, полова разлика и стилски карактеристики) преку видео презентација на орото. https://www.youtube.com/watch?v=2TdnPiavpJ8&ab_channel=IgrajOro - Работилница за совладување на орото „Пајдушко“. - Изведба на орото. - Дискусија за наученото
Содржина: Изведба на народното оро „Двојка“ (српско народно оро). **Поими**: називи на народни ора. **Број на часови**: 2	- Анализа на народното оро „Двојка“ според кагегориите на класификација (етничка и регионална припадност, намена и функција, правец на изведување, форма на игра, број на учесници, полова разлика и стилски карактеристики) преку видео презентација на орото. https://www.youtube.com/watch?v=bQI2pp4AfX4&ab_channel=Andrijana20 - Работилница за совладување на орото „Двојка“. - Изведба на орото. - Дискусија за почитувањето на културните вредности на својата земја вклучувајќи ги и културите на сите народи кои живеат во неа.
Содржина: Изведба на народното оро „Бувчанско“. **Поими**: називи на народни ора. **Број на часови**: 2	- Анализа на народното оро „Бувчанско“ според кагегориите на класификација (етничка и регионална припадност, намена и функција, правец на изведување, форма на игра, број на учесници, полова разлика и стилски карактеристики) преку видео презентација на орото. https://www.youtube.com/watch?v=i6pbnt-i9MA&ab_channel=StudioEtnosMK - Работилница за совладување на орото „Бувчанско“. - Изведба на орото. - Дискусија за наученото.

Содржина: Изведба на народното оро „Деветорка“. **Поими**: називи на народни ора. **Број на часови**: 2	- Анализа на народното оро „Деветорка“ според кагегориите на класификација (етничка и регионална припадност, намена и функција, правец на изведување, форма на игра, број на учесници, полова разлика и стилски карактеристики) преку видео презентација на орото. https://www.youtube.com/watch?v=QJkyAQqSAaE&ab_channel=dunavfolk - Работилница за совладување на орото „Деветорка“. - Изведба на орото. - Дискусија за наученото.
Содржина: Изведба на народното оро „Valle e tropojes“ (албанско народно оро). **Поими**: називи на народни ора. **Број на часови**: 2	- Анализа на народното оро „Valle e tropojes“ според кагегориите на класификација (етничка и регионална припадност, намена и функција, правец на изведување, форма на игра, број на учесници, полова разлика и стилски карактеристики) преку видео презентација на орото. VALLE E TROPOJES - YouTube - Работилница за совладување на орото „Valle e tropojes“. - Изведба на орото. - Дискусија за почитувњето на културните вредности на својата земја вклучувајќи ги и културите на сите народи кои живеат во неа.
Содржина: Изведба на народното оро „Куцано“. **Поими**: називи на народни ора. **Број на часови**: 2	Анализа на народното оро „Куцано“ според кагегориите на класификација (етничка и регионална припадност, намена и функција, правец на изведување, форма на игра, број на учесници, полова разлика и стилски карактеристики) преку видео презентација на орото. https://www.youtube.com/watch?v=a-N_bybZ7cs&ab_channel=MKUDIlinden-Sydney - Работилница за совладување на орото „Куцано“. - Изведба на орото. - Дискусија за наученото
Содржина: Повторување на изучените ора **Поими**: називи на народни ора **Број на часови**: 2	Дискусија за значењето на традиционалните игри и танци. - Изведба на сите изучени ора. - Заклучок од темата низ дискусија.

Тема 2. КЛАСИФИКАЦИЈА, АНАЛИЗА И ИЗВЕДБА НА НАРОДНИ ПЕСНИ

Знаења/вештини:

Ученикот/ученичката:

- Ја разбира вокалната интерпретација;
- Умее слушно да ги препознае народните песни и ги именува;
- Умее да постигне чувство за ритам, начин на интерпретација на народните песни;
- Може да ги идентификува / препознае карактерот и содржината на народните песни, класификацијата и правилната изведба;
- Може да ги идентификува/препознае разликите и сличностите меѓу сопствената култура и другите култури во своето потесно и пошироко опкружување и да ја анализира нивната поврзаност и меѓузависност;
- Има познавања за изведба на неколку народни песни;
- Сфаќа дека тимска работа е важна;
- Сфаќа дека преку уметничко изразување се развива креативноста;
- Умее вербално да се изразува за конкретната народна песна;
- Ги воочува и препознава основните карактеристики на народните песни;
- Умее да ги воочи и препознае карактерот и содржината на народните песни;
- Знае да прави анализа на народните песни според различни категории

Ставови/вредности:

Ученикот/ученичката:

- Почитува мислења и ставови од другите околу него/неа;
- Смета дека треба да работи самостојно и во група;
- Смета дека соработката со другите е неопходна за личен и социјален развој;
- Подготвен/а е да презема активности кои се важни за спроведување на задачите, остварување на целите и надминување на предизвиците во секојдневните ситуации;
- Подготвен/а е да презема активности кои му овозможуваат полесно да ја совлада темата;
- Верува дека може да постигне повеќе;
- Има позитивен став за правилно зачувување и презентирање на националниот идентитет;
- Има позитивен став кон разликите меѓу луѓето по која било основа (родова и етничка припадност, возраст, способности, социјален статус итн.);
- Ги почитува разликите меѓу културите, на кои гледа како на можности за учење и како предизвик за заемно разбирање и напредување;
- Се залага за зачувување на културните и традиционалните богатства;
- Смета дека народните песни се важен дел од културата на народите кои живеат во Република Северна Македонија;
- Ја почитува вредноста на културата на сите народи во Република Северна Македонија

Содржини, **Поими,** **Број на часови**	**Примери на активности:**
Содржина: Класификација на народните песни. **Поими**: фолклор, традиција, обред, обичај, обредни, необредни, содржина на народни песни. **Број на часови**: 2	- Вовед во класификацијата на народните песни низ разни примери, презентации и видео материјали . - Запознавање со народните песни преку нивна класификација (според содржина, според намена, староградски народни песни). - Дискусија за народните песни како дел од кулутрното наследство на народите и нивно меѓусебно почитување. Учениците даваат свои мислења за значењето на народните песни.
Содржина: Анализа на народни песни. **Поими**: традиција, народни песни обредни, необредни, содржина на народни песни. **Број на часови**:2	- Анализа на народни песни спопред нивна класификација (според содржина, според намената и функцијата, старградски народни песни). - Дискусија за значењето, вредноста и животната актуелност на народните песни.
Содржина: Изведба на хумористичната народна песна „Сторил ниет зајко“. **Поими**: фолклор, називи на песни по содржина и намена и функција. **Број на часови**: 2	- Анализа на хумористичната народна песна „Сторил ниет зајко“ според кагегориите на класификација (според содржина, според намена и функција, староградска) преку аудио презентација на песната. https://www.youtube.com/watch?v=-2tR0iKUagU&ab_channel=KristijanBlazevski - Работилница за совладување на песната „Сторил ниет зајко“. - Изведба на песната „Сторил ниет зајко“, колективно и по желба индивидуално и групно. - Дискусија за наученото
Содржина: Изведба на трудовата народна песна „Ај зајди, зајди јасно сонце“. **Поими**: фолклор, називи на песни по содржина и намена и функција. **Број на часови**: 2	- Анализа на трудовата народна песна „Ај зајди зајди јасно сонце“ според кагегориите на класификација (според содржина, според намена и функција, староградска) преку аудио презентација на песната. https://www.youtube.com/watch?v=nsWKf-vp40M&ab_channel=VaskaIlieva-Topic - Работилница за совладување на песната „Ај зајди, зајди јасно сонце“. - Изведба на песната „Ај зајди, зајди јасно сонце“, колективно и по желба индивидуално и групно. - Дискусија за наученото.

Содржина: Изведба на патриотската народна песна „Послушајте патриоти“ **Поими**: фолклор, називи на песни по содржина и намена и функција. **Број на часови**: 2	- Анализа на патриотската народна песна „Послушајте патриоти“ според кагегориите на класификација (според содржина, според намена и функција, староградска) преку аудио презентација на песната. https://www.youtube.com/watch?v=MOUMfs7U8-U - Работилница за совладување на песната „Послушајте патриоти“. - Изведба на песната „Послушајте патриоти“ , колективно и по желба индивидуално и групно. - Дискусија за наученото.
Содржина: Изведба на староградската народна песна „Битола мој роден крај“. **Поими**: фолклор, називи на песни по содржина и намена и функција. **Број на часови**: 2	- Анализа на староградската народна песна „Битола мој роден крај“, според кагегориите на класификација (според содржина, според намена и функција, староградска) преку аудио презентација на песната. https://www.youtube.com/watch?v=ci_oFkL-KhA&ab_channel=MK - Работилница за совладување на песната „Битола мој роден крај“. - Изведба на песната „Битола мој роден крај“, колективно и по желба, индивидуално и групно. - Дискусија за наученото.
Содржина: Изведба на семејната народна песна „Кирјана вино продава“. **Поими**: фолклор, називи на песни по содржина и намена и функција. **Број на часови**: 2	- Анализа на семејната народна песна „Кирјана вино продава“ според кагегориите на класификација (според содржина, според намена и функција, староградска) преку аудио презентација на песната. https://www.youtube.com/watch?v=ci_oFkL-KhA&ab_channel=MK - Работилница за совладување на песната „Кирјана вино продава“ - Изведба на песната „Кирјана вино продава“, колективно и по желба, индивидуално и групно. - Дискусија за наученото.
Содржина: Изведба на љубовната народна песна „Не се бели Маре мори“. **Поими**: фолклор, називи на песни по содржина и намена и функција. **Број на часови**: 2	- Анализа на љубовната народна песна „Не се бели Маре мори“. според кагегориите на класификација (според содржина, според намена и функција, староградска) преку аудио презентација на песната. https://www.youtube.com/watch?v=oxP8GOn5wdc - Работилница за совладување на песната „Не се бели Маре мори“. - Изведба на песната „Не се бели Маре мори“. колективно и по желба, индивидуално и групно. - Дискусија за наученото

Содржина: Изведба на две албански народни песни од пределот „Скопски дервен“ **Поими**: фолклор, називи на песни по содржина и намена и функција. **Број на часови**: 2	- Анализа на народните песни, според кагегориите на класификација. (според содржина, според намена и функција, старорградска) преку аудио презентација на песната. https://www.youtube.com/watch?v=SeOh1gO1m_4&ab_channel=OliverAndreevski - Работилница за совладување на песните. - Изведба на песните, колективно и по желба, индивидуално и групно. - Дискусија за наученото.
Содржина: Концерт на народни песни и ора. **Поими**: фолклор, концерт на народни песни и ора. **Број на часови**: 2	- Изведба на изучените народни песни и ора. - Дискусија, заклучок од предметот Народно музичко творештво